

Politični pregled.

Notranji položaj. — Glavna lastnost ministrskega predsednika Körberja je izredna premetenost. Tako zvitega moča že dolgo ni bilo na krmilu. Ves svet je bil prepričan, da je Čehom le treba poseči po obstrukcijskem orožju in konec je Körberjevemu vladanju. Seveda je pri tem vladalo prepričanje, da mora pogodba do konca tekočega leta biti rešena. Pa glej ga, Körberja! Ko se je v zadnjih mesecih toliko govorilo o pogodbeni krizi, se je govorilo v tem smislu, da se je Körber vojskoval s Szellom glede vsebine te pogodbe, da se je vojskoval za korist avstrijske trgovine, kmetijstva in obrtnosti. Kaj še! Vojskoval se je s Szellom za to, da se lahko na parlamentarno rešitev pogodbe počaka do 1. 1907. S tem je Körber zmagal, ter Čehom kar za pet let izvil iz rok najnevarnejše orožje. Ko bi šlo za pogodbo, bi se morala vlada na vsak način porazumeti s Čehi, tako pa lahko popolnoma mirno in ravnodušno posluša, kar Čehi govore — saj ji je vse eno, če delajo obstrukcijo, ali če je ne delajo.

Državni zbor. — Poslanska zbornica razpravlja sedaj o nujnem predlogu zastran letošnjega štrajka v Galiciji. Pri ti razpravi so prišle najstrašnejše reči na dan. To je že vnebovpijoče, kaj se vse počenja s kmeti v Galiciji. Še s psi se pri nas lepše ravna, kakor v Galiciji z ljudmi. Gališke razmere so pravi evropski škandal. — Gosposka zbornica je imela te dni sejo, v kateri se je bavila z zakonom o terminski kupčiji na borzi. Kakor znano, je poslanska zbornica sklenila, da se ta kupčija popolnoma prepove. Gospodska zbornica pa temu ni pritrdila, nego je sklenila, to kupčijo le omejiti. Spekulanti so tem gospodom bolj pri sreči, kakor kmetje. Stvar pride zdaj zopet v poslansko zbornico.

Ogrska. — Takoimenovani Košutoveci so sklenili, začeti najhujši boj proti vladi, češ, da je ta prekršila dogovorjeni pakt glede pogodbe in ovira ustanovitev samostojnega ogrskega carinskega ozemlja. Madjarski šovinisti so si te dni pridobili velike zasluge za vse narode avstrijske. Prisilili so vlado, da je umaknila svoj načrt zakona, s katerim je hotela pomnožiti stalno armado kar za 20.000 mož na leto. Košutoveci so šli proti temu zakonu na ulico in so zmagali.

Srbija. — Novo ministrstvo je sestavljeno. S tem ministrstvom je kralj postavil Rusiji revolver na prsi, kajti to ministrstvo je tako, da je vsak trenotek pripravljeno približati se Avstriji in začeti Rusiji sovražno politiko.

Macedonija. — Zadnji čas ni nikakih vesti o ustaji v Macedoniji, prav kakor bi bilo konec vsem bojem. Pač je pa bolgarska vlada poslala vsem velesilam noč, v kateri pravi, da naj se že izvedejo z berolinsko pogodbo obljubljene reforme, sicer Bolgarska ne bo mogla brzdati narodnega gibanja v prid Macedoncem.

Nemčija. — V nemškem državnem zboru je bil odklonjen vladni načrt za carinski tarif. S tem je ustvarjen jako prekaren položaj in nihče ne ve povedati, kako se razvije. Najbrž odstopi sedanji državni kancelar grof Bülow, s katerim cesar Viljem že dlje časa ni zadovoljen.

Obrtnija.

Nekaj o ženskah, ki so odveč.

Žensko vprašanje še dolgo ni dozrela premôtreno; znamenje, da je v ženski družbi še mnogo nerešene socialne snovi, za katere rešitev pa bi se v interesu današnja doba morala bolje brigati nego se briga.

Ali se je že kaj govorilo o ženskah, ki so „odveč“ in kakov je rezultat tega?

Poglejmo malce v ta kôrt našega socialnega vprašanja!

Neporočena ženska, samoostalo dekle, ni bitje, katero bi hotel kdo zavidati, ali če bi jo tudi zavidal, da bi hotel to razodeti. Saj reva ne pozna onega „sveta ljubezni“, v čegar „tajinstvenih rajih“ ne smejo gibati roditelji in njih deca, marveč njo smatrajo ti „presrečni“ kakor nekaj nepotrebnega, izključenega in jej tudi dajejo to razumeti, včasih na celo malo rahel način. To se dogaja tako često in rado, da se pomilovana že sama smatra zares nepotrebno in to jo dela polagoma černo, neprijazno.

V nekih slojih vlada celo močen predsodek glede „starih devic“ in smatrajo za sramotno, ako „katera“ ni omožena. V olikanih krogih so nanesti moderni odnošaji tako, da sodijo mileje na to stran. Ali proti naravi tudi tu ne gre in tako smatrajo „neomoženke“ tudi v omikanih krogih za „odveč“.

Ali kako napačno je tako naziranje, o tem sem si namenil v sledečem na kratko izpregovoriti.

Socialne vrednosti samostale ženske našega stoletja še dolgo ne bomo spoznali. Večje kompaktno število samostalnih žensk je sploh pojav modernega časa. Prejšnji rodovi so si priredili podobne reči jednostavneje t. j. razdelili take ženske med posamezne moške. Tudi za dobe mnogoženstva ni bilo „nepotrebni“ žensk; a v starih časih so jih smatrali celo za koristne, ker so pomagale delati na domovih.

Današnji družabni red, ki dovoli možu samo jedno ženo, tudi prepoveduje izrabljanje ženske po mnogoženstvu ter jej daje temveč priliko, da si na razvijajoči se industriji zagotovi obstanek ob primernem delu svojih rok. Tako je torej prišlo, da imamo danes vkljub temu, da bi smelo biti število samostalnih žensk manjše nego v preteklih časih, ko so vedne vojne pobrale skoro vse moške, vendarle več samostalnih žensk od prejšnjih dob.

Ta socialni pojav pa je od največje važnosti.

Samostalo žensko se je smatralo dosedaj kot veliko zló. — kot zló za njo samo, kot zló za družbo in konečno kot zló za moža, ki je moral samostalo žensko ali rediti (n. pr. neoženjene sestre in tete na doméh) ali pa ž njo konkurirati. Večina onih, ki so hoteli razvozljati razna protislovja v tem vprašanju, so se korenito motili ter niso spoznali velikega dobička, ki tiči v tem posebnem delu človeške družbe.

Prvikrat v zgodovini sploh opažamo, da je žensk, ki se vedó kretati kot samosvoje individualnosti, v človeški družbi. To je prvo.

Mesto da jih, kakor njihove omožene tovarišice, oklepa tesni rodbinski krog ter jih omejuje v delavnosti za širji blagor, morejo se one svobodno gibati ter darovati svoje srce, roko in duh v svrhu velikim zadevam človeške družbe. Moč njihove ljubezni ni

navezana na najbližjo okolico, marveč se razteza na najširje kroge. Njena požrtvovalnost ni več darilo posamezniku, marveč last velike človeške družine, vesoljne občine, in upliv te požrtvovalnosti na splošno družbo občutimo blagodejno: Vzgojevalno, versko, dobrotvorno, človekoljubno, reformatorično in v splošnem humano delo opravljajo danes skoro izključno le samostale ženske.

Možak, ki ne dela v prvi vrsti le za se, marveč, ki skrbi še za celo vrsto svojcev, ne more obrniti svoje moči v te velike svrhe, tudi ako bi želel. Ali ženske so od nekdanj vajene, imeti svojo pomoč pripravljeno vsaki hip in za kogarkoli in to tudi storijo. In baš tu imamo pred seboj razveseljujoče dejstvo, da so te iste samostale ženske, ki ne porabijo vse svoje moči in časa za samoohrano, gonilna sila v socialnem napredku.

One ženske, ki se same hranijo in vzdržujejo, so prav za prav še koristnejše družbi. Naj si še tako potrebujemo ženske v času bolezni itd, vendar nam še mnogo več koristi v vsakdanjem življenju.

Noben spol ne more vsega sam opraviti, drugi potrebuje družega! Da so se nahajale n. pr. največje industrije v moških rokah ter da je možak vzdrževal žensko, bilo je veliko socialno zlo. Uboga delavska žena je imela preveč opravil v domačem krogu, nego da bi še mogla storiti kaj več; a bogato omožena ženska je prenasičena v svoji izobilnosti ali je presamoljubna v svoji „nezadovoljnosti“, da bi hotela koristiti družbi.

Le oni samostalici, otožni in vsled svoje samostalosti „nesrečni“ ženski, ki se niti ne zaveda svoje velevažne misije, je izročena najčastnejša naloga v modernem življenju.

Njenemu splošnemu delovanju, tem vidnim dokazom njene zmožnosti, je pripisati, da se stališče ženske polagoma boljša. Žensko delo se spreminja in zadobiva plemeniteje naloge in ž njim se spreminja tudi ženska in postaja plemeniteja. Srce in duh se razvijata ter razširjata svoj blagonosen upliv na vse panoge življenja.

In tako torej je pokazala baš naša doba s svojim številno odvisnim ženstvom, da pa gospodarski odvisnih žensk ni; marveč da so baš one ženske, katerim številno nedostaje števila moških, v svojem blagonosnem in važnem kulturnem delu ne le odveč, marveč skrajno potrebne.

Obrtniške raznoterosti.

Razpis dobave lesa. Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani se naznanja, da je monopolno oskrbnništvo v Belemgradu določilo na dan 11. novembra l. 1902 ponudbeno licitacijo za dobavo stavbnega lesa in tramov za tovarno vžigalic. Dobaviti je 18.500 jelovih desk in lat razne velikosti in 1000 m³ tramov od vrbe, topola, trepetlike in jesena. Ponudbe sprejema monopolno oskrbnništvo dne 11. novembra l. 1902

od 9. do 11. ure dopoldne. Varičina, ki znaša 20 %, mora najkasneje do 10. novembra l. 1902 do 5 ure popoldne v blagajno monopolnega oskrbnništva dospeti. Prepis dobavnega razpisa je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na ogled.

O vrednosti sadjarskih zadrug.

Sadjarstvo spada gotovo med najvažnejše postranske vire kmetovalčeve, tega ne more pač nikdo zanikati; zato pospešujeta sadjarstvo dežela in država precej izdatno, vendar pa moramo žalibog priznati, da nauki umnega sadjarstva le silno počasi prodirajo med ljudstvo naše in da pravega napredka v tej smeri skoro ni. Posebno v krajih, ki imajo za sadjarstvo najugodnejše podnebne in talne razmere, v katerih bi bili sadni dohodki lahko izvrstni, ravno v takih krajih ravnajo s sadjarstvom veliko preveč po mačehino in podcenjujejo pomen sadjarstva za domače razmere. In ravno danes, ko je tržna cena skoro vsem pridelkom močno pala, ima ali bi vsaj moralo imeti sadjarstvo večji pomen, ker more vsaj deloma nadomestiti izgubo vsled znižanih cen poljskih pridelkov.

Ako se vprašamo, zakaj da se pri nas ne obrača na sadjarstvo ona pozornost in ljubezen, ki jo po svoji naravi zasluži in kakoršno uživa po drugih deželah že davno, potem damo lahko dvojen odgovor: prvič, je znanje sadjarstva mej nami še silno pomanjkljivo in drugič, ni ravno pri sadjarjih o kakšni organizaciji niti govora.

Skoro v vseh gospodarskih strokah obstoja dandanes teženje gospodarskega združenja, s kojim se dosežajo tudi najlepši uspehi; zato bi morali tudi sadjarji stopiti skupaj k združenemu delu in v vsakem kraju ustanoviti sadjarsko zadrugo. Ako bi imeli v večini okrajev tako sadjarsko zadrugo, potem bi se mogle vse take zadruge zvezati v „osrednjo sadjarsko zadrugo“. So dežele, ki imajo že davno take zadruge, kojih delo je padlo na rodovitna tla in katerim gre hvala za velik del sadjarskega napredka. Ako hočemo slediti v sadjarstvu dobri zgled drugih dežel, potem potrebujemo sadjarskih zadrug, ki imajo nalogo, pospeševati sadjarstvo v posameznih okrajih prav sistematično ali prav po gotovem načrtu, je razširjati in sadjarsko znanje trositi v ljudstvo.

Marsikdo mi morebiti poreče: saj imamo kmetijska društva in razne zadruge, ki tudi pospešujejo sadjarstvo.

Naš odgovor: Kmetijska društva imajo, ako hočejo vršiti svojo dolžnost, rešiti toliko obče kmetijskih vprašanj, da mora ostati sadjarstvo pri njih vedno le pastorek. Ako hočemo v tej lepi in koristni stroki priti kam naprej, treba nam je specialnih sadjarskih zadrug, ki služijo samo sadjarstvu.